

LUONNOS 2.4.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2025 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

[Esitystä täydennetään myöhemmin vuoden 2025 ansiotuloveroperusteilla sekä muilla tuloverolakiin ehdotettavilla muutoksilla hallituksen kevään kehysriihessä ja syksyn budjettiriihessä tekemien päätösten perusteella.]

Esityksessä ehdotetaan tuloverolakiin lisättäväksi säännökset luottojen, talletusten ja sijoitusten perusteella kertyvien asiakasetujen verotuksesta. Asiakasbonus, -hyvitys, -alennus tai muu vastaava asiakkuuteen perustuva rahanarvoinen etu olisi luonnollisen henkilön veronalaista pääomatuloa, jos etu kertyisi tai sen määrä muodostuisi yksityistalouden luottojen, talletusten, sijoitusten, sijoitusvakuutusten, vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tai kapitalisaatiosopimusten määrän tai arvon perusteella. Etu olisi kuitenkin verovapaata tuloa siltä osin, kun etu käytettäisiin tai se kohdistuisi edellä mainittuihin eriin liittyviin palveluihin, palvelumaksuihin tai luoton korkoihin eikä etua maksettaisi rahana tai siihen verrattavalla tavalla. Lisäksi verovapaus edellyttäisi, että asiakas ei voisi vaikuttaa edun käyttökohteeseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2025 alusta. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Nykytilan arviointi	9
3 Tavoitteet	10
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	12
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	12
4.2.2 Vaikutukset kotitalouksille.....	12
4.2.3 Vaikutukset yrityksille	13
4.2.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	13
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
6 Lausuntopalaute.....	14
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	14
7.1 Tuloverolaki	14
8 Voimaantulo	16
9 Suhde muihin esityksiin.....	16
9.1 Suhde talousarvioesitykseen	16
LAKIEHDOTUS	17
tuloverolain muuttamisesta	17

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman veropolitiikkaa koskeva liite sisältää kirjausten, jonka mukaan finanssialan bonusten verotuskäytänteet uudistetaan. Kirjauksen taustalla on Kilpailu- ja kuluttajaviraston valtiovarainministeriölle 29.3.2021 tekemä aloite, jossa se ehdottaa pankki- ja vakuutusalan yritysten myöntämien bonusten verosääntelyn täsmentämistä siten, että tällä hetkellä sovellettavan tulkinnan aiheuttama perusteeton ja kilpailua vääristävä verotuki poistuisi. Aloitteen mukaan Verohallinnon soveltama tulkinta, joka ohjaa siirtämään sijoituksista ja luotoista kertyvät euromääräisesti suuret bonukset muihin tuotteisiin, erityisesti vakuutuksiin, vääristää markkinatoimijoiden välistä kilpailua ja aiheuttaa hyvinvointitappioita.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankeet tunnuksella [VM008:00/2024](#).

2 Nykytila ja sen arviointi

Monet yritykset tarjoavat bonuksen nimellä erilaisia asiakashyvityksiä ja yrityksillä on myös erilaisia kanta-asiakasohjelmia. Esimerkiksi kulutustavaroiden kauppaa harjoittavat eri kauppa- ketjut tarjoavat kanta-asiakkaiksi ilmoittautuneille asiakkailleen näiden ostojen perusteella bonuksena tai jollakin muulla nimellä rahanarvoisia hyvityksiä. Kanta-asiakkaat voivat käyttää näitä hyvityksiä myös muissa ketjun kaupoissa tai voivat saada hyvityksen rahana. Kanta-asiakkaille voidaan myös tarjota alennuksia tai kanta-asiakasoptioita.

Kanta-asiakasetuja voidaan järjestää eri tavoin. Hyvitysjärjestelmäksi kutsutaan järjestelmää, jossa asiakas voi käyttää hyvitystä (kertyneitä bonuksia tai pisteitä) maksuihin muissa yhteistyöryhmään kuuluvissa yhtiöissä. Näissä järjestelmissä hyvitys siirtyy alun perin asiakkaalle tuotteen tai palvelun myyneen tahon maksettavaksi eikä jää sen yrityksen maksettavaksi, jossa hyvitystä käytetään. Keskittämisedulle on taas tyypillistä se, että edun myöntäjä kantaa siitä aiheutuvan kustannuksen ja saa myös liiketoiminnallisen hyödyn järjestelystä.

Myös rahoitus- ja vakuutusalan yritykset myöntävät asiakkailleen muun muassa bonukseksi kutsuttuja hyvityksiä ja erilaisia alennuksia. Hyvityksiä ovat esimerkiksi erilaisten lainojen, talletusten, vakuutusten ja rahastosijoitusten perusteella myönnettävät hyvitykset. Nämä voivat olla koronluonteisia, kuten esimerkiksi pankkitalletusten keskisalidon tai sijoitusrahastoon tehdyn sijoituksen perusteella myönnettävät hyvitykset. Hyvitys voi olla myös arvopaperin säilytysmaksun tai pankkipalvelumaksun perusteella saatu hyvitys tai alennus.

Tuloverolaissa (1535/1992) ei ole nimenomaisia bonuksia tai muita vastaavia etuja koskevia säännöksiä, vaan niiden verotuskohtelu määräytyy tuloverolain yleisten säännösten nojalla. Tuloverolain 29 §:n mukaan veronalaista tuloa ovat laissa säädetyin rajoituksin verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot. Verovelvollisen kaikki tulot ja hänen saamansa rahanarvoiset etuudet ovat lähtökohtaisesti veronalaista tuloa, ellei laissa nimenomaan toisin säädetä, tai ellei kysymyksessä ole sen tyyppinen etuus, joka jää vakiintuneen oikeus- ja verotuskäytännön perusteella tulokäsittelyn ulkopuolelle.

Tuloverolain 32 §:n mukaan pääomatuloa on omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Ansiotuloa on tuloverolain 61 §:n mukaan muu tulo kuin pääomatulo. Suorituksen maksajan on ennakko-perintälain (1118/1996) mukaan toimitettava veronalaisesta tulosta lähtökohtaisesti ennakonpidätys. Veronalaisen hyvityksen maksajalla on normaali ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus ja velvollisuus edun ilmoittamiseen sen luonteen mukaisesti joko tulorekisteriin tai vuosilmoituksella. Jos hyvitystä ei makseta osaksikaan rahana, ennakonpidätystä ei voi toimittaa. Tällä ei ole kuitenkaan vaikutusta tulon veronalaisuuteen. Tulosta on annettava ilmoitus myös näissä tapauksissa.

Bonusten ja muiden vastaavien etujen nykyinen verotuskohtelu on muotoutunut oikeus- ja verotuskäytännön perusteella. Verohallinto on antanut bonusten verotusta koskevan ohjeen (VH/1792/00.01.00/2019), jossa käsitellään laajasti bonuksiin ja muihin asiakashyvityksiin liittyviä verotuskysymyksiä.

Yksityistalouteen liittyvät ostohyvitykset

Verohallinnon ohjeen mukaan luonnollisen henkilön verotuksessa ostohyvityksenä, etusetelienä, bonuksena tai jonkun muun suorituksen nimisenä saatu asiakashyvytys on lähtökohtaisesti henkilön verovapaata tuloa. Tällainen etu on esimerkiksi yksityistalouden ostojen perusteella saatu lentomatka. Verovapaasta hyvityksestä on kysymys myös silloin, kun esimerkiksi kulusosuuskunta jakaa jäsenilleen hyvityksiä näiden tekemien ja maksamien yksityistalouden ostojen perusteella. Veronalaista tuloa ei synny silloin, kun asiakas on itse maksanut ostokset, joiden perusteella edut myönnetään. Etuja pidetään tällöin jälkikäteen saatuina alennuksina.

Yksityistalouden verovapaiden etujen perusteena olevat menot ovat verotuksessa tyypillisesti vähennyskelvottomia elantomenoja. Tämän vuoksi myöskään elantomenoista saatuja alennuksia ei pidetä veronalaisena tulona. Jos hyvitys saadaan yksityishenkilön suorittaman jonkun verovähennyskelpoisen menon perusteella, on saatu etu veronalaista muuta ansiotuloa. Esimerkiksi lentomatkan perusteella saadut bonuspisteet ovat veronalaista ansiotuloa, jos verovelvollinen saa vähentää maksamansa lentomatkakulut tulonhankkimismenoina.

Elinkeinotoimintaan, maa- ja metsätalouteen tai muuhun tulonhankkimistoimintaan liittyvät hyvitykset

Elinkeinotoimintaan, maa- ja metsätalouden harjoittamiseen tai muuhun tulonhankkimistoimintaan liittyvä asiakashyvytys on hyvityksen saajan veronalaista tuloa. Tällainen asiakashyvytys voi olla esimerkiksi taksiautoilijan polttoaineen tankkausten perusteella saama hyvitys. Hyvitysten veronalaisuus johtuu siitä, että kyseiseen tulonhankkimistoimintaan liittyvät hankinnat on voitu edun saajan verotuksessa vähentää toiminnan tuottamasta tulosta.

Keskusverolautakunta on ratkaisussa KVL 60/2012 katsonut, että elinkeinotoimintaan kuuluvien luottojen perusteella kertyvistä bonuspisteistä saatava rahanarvoinen etu on elinkeinotoiminnan tuloa. Ratkaisussa KVL 61/2012 keskusverolautakunta on katsonut, että maatalouteen kuuluvien luottojen perusteella kertyvistä bonuspisteistä saatava rahanarvoinen etu on maatalouden veronalaista tuloa. Kummassakin ratkaisussa katsottiin tulon realisoituvan bonuspisteitä käytettäessä.

Ylijäämän palautukset

Osuuskunnan jäsenelleen maksama ylijäämän palautus on veronalaista pääomatuloa, jos se maksetaan pääasiallisesti luottojen, talletusten ja muiden vastaavien erien perusteella (KHO 2009:9). Tapauksessa ylijäämän palautus maksettiin osuuskunnan jäsenelle rahana. Päätöksen perusteella rahana tai muuna etuna maksettava ylijäämän palautus on veronalaista, jos se maksetaan keskeisesti luottojen, talletusten, sijoitusten, vakuutusten tai muiden vastaavien erien perusteella. Lainan käyttötarkoituksella (esimerkiksi kulutusluotto vai asuntolaina) ei ole merkitystä.

Korkein hallinto-oikeus on yllä mainitussa päätöksessä käsitellyt myös vähennysten tekemistä veronalaisista hyvityksistä. Tuloverolain 54 §:n mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloista niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneet menot. Pankille maksetut palvelumaksut eivät kuitenkaan ole päätöksen mukaan veronalaisesta ylijäämän palautuksesta vähennyskelpoisia tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja.

Osuuskunnan myöntämät asiakashyvitykset, -bonukset, jälkitilit ja muut vastaavat oikaisuerät eivät ole osuuskuntalaissa (421/2013) tarkoitettua ylijäämän jakoa. Ne ovat luonteeltaan palveluista tai tuotteista annettuja alennuksia / hinnanoikaisuja, jotka otetaan huomioon jo osuuskunnan tilinpäätöksessä ilmoitettua ylijäämää laskettaessa.

Luottoihin, säästöihin, sijoituksiin, vakuutuksiin ja muihin vastaaviin eriin liittyvät hyvitykset

Rahoitus- ja vakuutusalan yritykset myöntävät asiakkailleen muun muassa bonukseksi kutsuttuja hyvityksiä ja erilaisia alennuksia. Hyvityksiä ovat esimerkiksi erilaisten lainojen, talletusten, vakuutusten ja rahastosijoitusten perusteella myönnettävät hyvitykset. Nämä voivat olla koronluonteisia, kuten esimerkiksi pankkitalletusten keskisaldon tai sijoitusrahastoon tehdyn sijoituksen perusteella myönnettävät hyvitykset. Hyvitys voi olla myös arvopaperin säilytysmaksun tai pankkipalvelumaksun perusteella saatu hyvitys tai alennus.

Luottoihin, säästöihin, sijoituksiin, vakuutuksiin ja muihin vastaaviin eriin liittyvät hyvitykset voivat nykyisen verotuskäytännön mukaisesti olla joko veronalaista tuloa tai verovapaita asiakasalennuksia.

Luottoihin, säästöihin, sijoituksiin, vakuutuksiin ja muihin vastaaviin eriin liittyvät veronalaiset hyvitykset

Luottoihin, säästöihin, sijoituksiin, vakuutuksiin ja muihin vastaaviin eriin liittyvien hyvitysten verotuskohtelua on käsitelty korkeimmassa hallinto-oikeudessa sekä keskusverolautakunnassa. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen KHO 2002:10 mukaan asiakkaan pankki-, sijoitus- tai vakuutuspalvelujen perusteella saamat hyvitykset ovat veronalaista pääomatuloa, kun ne maksetaan rahana tai siihen rinnastuvana etuna. Jos hyvityksen saava henkilö on työsuhteessa johonkin edun antavaan konserniin kuuluvaan yhtiöön, kyse on hänen saamastaan veronalaisesta ansiotulosta, mikäli työsuhteessa oleva henkilö ei täytä asiakkuuskriteereitä. Työntekijä-asiakkaita kohdellaan verotuksessa samalla tavalla kuin muitakin asiakkaita, kun etu perustuu asiakkuuteen eikä työsuhteeseen.

Myös, jos verovelvollisella on mahdollisuus valita rahasuorituksen, siihen rinnastuvan edun tai palvelumaksujen alennuksen välillä, etu on veronalaista (KVL 23/2011 ja KVL 47/2011). Rahasuorituksen valintaan rinnastuu myös se, että rahasuoritus maksetaan palvelujen käyttämättä jättämisen tai vähäisen käytön vuoksi. Etua verotetaan valintahetkellä. Sillä ei ole merkitystä, milloin rahasuoritus maksetaan tai siihen rinnastuva etu annetaan.

Jos bonusjärjestelmästä saatu etu on veronalainen sen rahana tai siihen rinnastuvana suorituksen saamisen valintamahdollisuuden vuoksi, ovat lähtökohtaisesti kaikki saadut edut veronalaisia, kun ne kertyvät keskeisesti luottojen, sijoitusten, talletusten, vakuutusten tai muiden vastaavien erien perusteella. Keskeisyyttä arvioidaan 50 prosentin kriteerin mukaan. Jos bonusjärjestelmässä yli 50 prosenttia eduista kertyy muiden erien perusteella, veronalaista ovat vain sijoitusten, talletusten, vakuutusten ja muiden vastaavien erien perusteella kertyvät edut.

Jos kertynyt etu suoritetaan antamalla bonuspisteitä, etu on vakiintuneen käytännön mukaan veronalainen vasta, kun bonuspisteitä käytetään. Myös saatujen pisteiden tai muiden vastaavien erien luovutus tai siirto toiselle henkilölle realisoi verotuksen. Jos omia bonuspisteitä kuitenkin käytetään automaattisesti samaan perhekokonaisuuteen kuuluvan henkilön palvelumaksun kattamiseen, tästä ei muodostu veronalaista etua pisteet kerryttäneelle henkilölle.

Jos verovelvollinen voi valita käytetäänkö bonuspisteitä omien palvelumaksujen vai jonkun samaan perhekokonaisuuteen kuuluvan henkilön palvelumaksujen kattamiseen, verovelvolliselle muodostuu tämän valintamahdollisuuden vuoksi veronalainen etu.

Luottoihin, säästöihin, sijoituksiin, vakuutuksiin ja muihin vastaaviin eriin liittyvät verovapaat hyvitykset

Oikeus- ja verotuskäytännössä on katsottu, että luottoihin, säästöihin, sijoituksiin, vakuutuksiin ja muihin vastaaviin eriin liittyvät hyvitykset ovat tietyissä tilanteissa verovapaita asiakasalennuksia. Viimeisin asiaa koskeva ratkaisu on Keskusverolautakunnan ratkaisu KVL 47/2011. Kyseisessä ratkaisussa Keskusverolautakunta totesi seuraavaa:

X Pankki Oy kuului pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalveluja tarjoavaan Y-yhtiöryhmään. Pankin asiakkaalle kertyi bonuksia pankki- ja vakuutusasioinnin yhteismäärän (talletukset, lainat, muut luotot, sijoitusvakuutukset, rahastosijoitukset ja vakuutusmaksut) perusteella.

Bonuksia ei maksettu asiakkaalle rahana. Käyttämättömät bonukset vanhenivat, ellei niitä ollut käytetty määrätyn ajan kuluessa.

Jos pankin asiakas A saattoi oman valintansa mukaisesti käyttää saamiaan bonuksia Y-yhtiöryhmään kuuluvien yhtiöiden erilaisten vakuutus- ja palvelumaksujen tai muiden palkkioiden maksamiseen, hänelle syntyi veronlaiseksi tuloksi katsottavaa etua. Koska etu kertyi A:n sijoitusten, luottojen, säästöjen ja vakuutusten perusteella, tulon katsottiin rinnastuvan sellaiseen tuloon, jota varallisuus on kerryttänyt, ja olevan siten pääomatuloa.

Jos pankki määritteli ja valitsi bonusten käyttökohteet eikä niiden käyttö määräytynyt asiakkaan valinta-oikeuden perusteella, bonuksia oli pidettävä yhtiöryhmä Y:n asiakkaalleen myöntämänä tavanomaisena alennuksena, josta ei syntynyt A:lle veronalaista etua.

Kyseisessä ennakkoratkaisussa oli kyse siitä, syntyikö pankin bonusasiakkaalle veronalaista tuloa siitä, että hän sai valita, mihin palkkioihin ja maksuihin hän käytti ansaitsemansa bonuksen. Ratkaisun mukaan asiakkaan valintavalta johtaa kertyneiden bonusten verottamiseen pääomatulona. Mikäli pankki valitsi käyttökohteet, bonukset olivat verovapaita alennusta.

Toiseksi ratkaisussa oli esillä se, onko verotuksessa merkitystä sillä, että esimerkiksi pankkiasioinnista kertyneitä bonuksia voi käyttää yhtiöryhmän tarjoamien muiden palvelujen maksamiseen. Tällä ei ollut kyseisessä ratkaisussa merkitystä. Ratkaisun kohteena olleen järjestelmän bonuksien käyttökohteita olivat Y-ryhmän yhteisöiden tuottamat palvelut. Bonusten käyttökohteita olivat oman pankin palvelumaksujen lisäksi F Oy:n vakuutusmaksut, E Oy:n hallinnoimien rahastojen kertamerkintöjen ja jatkuvien rahastomerkintöjen palkkiot, I-vakuutusyhtiön luotto-takausmaksu ja kuukausimaksu sekä J-yhtiöiden palkkioiden maksu.

Voimassa olevan Verohallinnon ohjeen mukaan luottojen, säästöjen, sijoitusten, vakuutusten ja muiden vastaavien erien perusteella annetut hyvitykset eivät ole veronalaista tuloa seuraavissa kolmessa tilanteessa:

1) Tavanomainen ja kohtuullinen hyvitys menee automaattisesti saman yhtiön tai samaan konserniin tai sitä vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön palvelumaksun katkamiseen ilman mahdollisuutta sen rahana maksamiseen ja maksu jää lopullisesti edun antajan (se yhtiö mistä erä kertyy) maksettavaksi.

Näissä tapauksissa hyvitys on saajalleen verovapaata. Jos verovelvollinen voi kuitenkin valita palvelut, joiden automaattiseksi suorituksiksi saatu hyvitys menee, kyseessä on veronalainen etu. Hyvityksen tavanomaisuus ja kohtuullisuus määräytyvät tapauskohtaisesti.

Taloudellisella yhteenliittymällä tarkoitetaan tässä yhteydessä konsernia vastaavaa taloudellista yhteenliittymää, jossa on lakiin perustuva riippuvuussuhde, ja jossa voidaan toimia samalla nimellä. Konsernia vastaava muu taloudellinen yhteenliittymä on esimerkiksi talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain 2 §:n mukainen talletuspankkien yhteenliittymä sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukainen rahoitus- ja vakuutusryhmittymä (Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta 30.7.2004/699 myöhempine muutoksineen 1 luvun 3 §) sekä vakuutusyhtiölain mukainen vakuutusyhtiöryhmä (Vakuutusyhtiölain 18.7.2008/521 myöhempine muutoksineen 26 luvun 2 §).

Jos hyvitys menee niin sanotun yhteistyökumppaniyrittäjän tai ulkopuolisen yrityksen palvelumaksun maksamiseen, hyvitystä pidetään rahaan rinnastettavana veronalaisena etuna. Tässä yhteistyökumppaniyrittäjällä tarkoitetaan samaan ryhmään, esimerkiksi ketjuun, sopimuksen perusteella kuuluvaa yritystä, joka ei täytä konserniyrittäjän tai sitä vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yrityksen kriteerejä.

Palvelumaksulla tarkoitetaan tässä yhteydessä yhtiön tai samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yrityksen tarjoamasta palvelusta veloittamaa hintaa. Palvelumaksuna ei pidetä esimerkiksi sijoitusta sijoitusrahastoon, mutta tästä sijoituksesta perittävä merkintä- tai hoitopalkkio on tässä tarkoitettu palvelumaksu. Vakuutusmaksut ja muut palkkiot voidaan myös rinnastaa palvelumaksuihin. Palvelumaksua ei voi käyttää tavaroiden maksamiseen tai muihin kohteisiin kuin palvelujen maksamiseen.

2) Luottojen, säästöjen, sijoitusten, vakuutusten ja muiden vastaavien erien perusteella saa alennusta palvelumaksun suorittamisesta samaan taloudelliseen ryhmään kuuluvassa yhtiössä, ja alennus jää alennuksen antavan yhtiön maksettavaksi kokonaisuudessaan (keskittämisetu). Alennus voidaan teknisesti toteuttaa esimerkiksi bonuspisteinä, kunhan alennus jää bonusjärjestelmän kautta maksun saajan eli alennuksen antajan maksettavaksi.

Tavanomaisena ja kohtuullisena alennuksena voidaan pitää parhaalle asiakkaalle myönnettyä alennusta tai palvelun antamista omakustannushintaa vastaan. Tavanomaisena ja kohtuullisena

voidaan pitää myös toistaiseksi voimassa olevissa tai pidempiaikaisissa määräaikaisissa sopimuksissa alkuvaiheessa annettua vähäistä ilmaista palvelujaksoa.

3) kyseessä on yllä käsiteltyjen 1) ja 2) -kohtien yhdistelmä.

Edellä mainittu Verohallinnon ohjeen tulkinta perustuu korkeimman hallinto-oikeuden ja keskusverolautakunnan ratkaisuiden perusteella muodostuneeseen vakiintuneeseen oikeus- ja verotuskäytäntöön.

Verotuskäytännössä on lisäksi katsottu, että pelkästään vahinkovakuutusten perusteella kertyvät bonukset ja muut vastaavat hyvitykset ovat saajalleen verovapaata tuloa. Pelkästään vahinkovakuutusten perusteella kertyvissä hyvityksissä on kyse luonteeltaan tietyn vakuutus tuotteen ostamisesta ja sen perusteella kertyvästä jälkikäteen myönnettävästä alennuksesta eikä niinkään varallisuuden perusteella kertyvästä tulosta. Jos vahinkovakuutusten perusteella kertyvät hyvitykset ovat kuitenkin osa laajempaa asiakashyvitys ohjelmaa, jossa hyvityksiä kertyy myös luottojen, talletusten ja sijoitusten perusteella, ne ovat lähtökohtaisesti veronalaista tuloa ja voivat olla verovapaata asiakasalennuksia edellä Verohallinnon ohjeessa mainituin edellytyksin.

Luottojen, säästöjen, sijoitusten ja vakuutusten määrään perustuvia asiakasetuohjelmia

Usealla finanssialan yhtiöllä on erilaisia asiakasetuohjelmia, joiden sisältöön vaikuttaa asiakkaan asiointivolyymi kyseisessä yhtiössä. Seuraavassa on kuvattu esimerkkinä muutamia nykyisiä asiakasetuohjelmia.

OP-bonukset ovat OP Ryhmän Osuuspankkien omistaja-asiakkaille tarkoitettu etu. Bonuksia kertyy henkilöasiakkaalle, joka on Osuuspankin omistaja-asiakas ja jolla on bonuksiin oikeutavaa pankki-, varallisuudenhoito- ja/tai vakuutusasiointia. Bonuksia kerryttävät vakuudellinen pankkilaina, säästämisen tileillä olevat varat, rahastot, sijoitussidonnaiset vakuutukset ja maksetut vakuutusmaksut. Bonuksia kertyy edellä mainittujen erien määrän perusteella eli mitä enemmän henkilöllä on edellä mainittuja eriä, sitä enemmän kertyy bonuksia. Bonuksia käytetään automaattisesti samaan yhtiöryhmään kuuluvien yritysten pankki- ja vakuutuspalveluiden maksuihin. Bonusten käyttökohteita ovat päivittäiset pankkipalvelut, lainojen palvelu- ja toimitusmaksut, vakuutusmaksut, säästöjen ja sijoitusten säilytys- ja salkunhoitopalkkiot, lakipalveluiden palkkiot ja OP Kodin kiinteistövälityspalkkiot.

OP-bonukset ovat nykyisen oikeus- ja verotuskäytännön perusteella verovapaata. Verovapauden edellytyksenä on, että bonukset käytetään OP Ryhmän määrittelemiін ja valitsemiін pankki- ja vakuutuspalveluihin sekä muihin saman yhtiöryhmän palvelumaksuihin.

Nordea Bank Oyj:llä on luottojen, säästöjen ja sijoitusten määrään perustuva Premium-asiakkuus, johon sisältyy rahan arvoisia etuja. Premium-asiakkaaksi pääsee, jos asiakkaan varallisuus Nordeassa on kasvanut vähintään 80 000 euroon tilisäästöjen ja sijoitusten osalta tai lainatarve on noussut yli 350 000 euroon. Premium-asiakkuus sisältää pankki- ja sijoituspalveluihin kohdistuvien etujen lisäksi alennuksia Nordea My life -henkilövakuutuksiin ja Nordea Autoleasingin maksuihin.

Danske Bank A/S, Suomen sivuliikkeellä on käytössä Danske Etuohjelma, jossa on neljä etutasoa. Etutaso ohjelmassa määräytyy lainojen, säästöjen, vakuutussäästöjen ja sijoitusten yhteenlasketun määrän mukaan. Etuohjelmassa etutaso määrittää asiakkaan pankkipalveluiden hinnan. Suurempi asiointivolyymi nostaa etutasoa ja pienentää pankkipalveluista perittäviä palvelumaksuja.

Myös Aktia Pankki Oyj:llä on etuasiakasohjelma ja Premium Banking -ohjelmat, joiden piiriin pääsemiseen vaikuttaa asiakkaan luottojen, talletusten ja sijoitusten määrä. Ohjelmat sisältävät pankki- ja sijoituspalveluihin kohdistuvien etujen lisäksi alennuksia tietyistä vakuutusmaksuista sekä kiinteistönvälityspalkkioista.

LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiön vakuutuksista kertyy rahana maksettavia S-ryhmän Bonuksia. Bonuksia kerryttävät liikenne- ja kaskovakuutukset, koti- ja maatilavakuutusten yksityistalouden osuus, eläinvakuutukset, venevakuutukset, lasten ja aikuisten sairauskuluvakuutukset, yksityistapaturma- ja jatkuvat matkavakuutukset, perus- ja pariturva-henkivakuutukset, asuntolainavakuutus, henkivakuutukset, arkiturva ja lapsen vakavan sairauden vakuutus. Verotuskäytännössä kyseiset bonukset on katsottu verovapaiksi, koska ne kertyvät pelkästään vakuutusmaksujen perusteella. Tällöin kyseessä ei katsota olevan varallisuuden kerryttämistä tulosta, vaan jälkikäteen myönnettyistä alennuksista.

2.1 Nykytilan arviointi

Bonusten ja muiden vastaavien etujen nykyinen verotuskäytäntö perustuu tuloverolain yleisiin säännöksiin ja se on muotoutunut nykyiseen muotoonsa oikeus- ja verotuskäytännön kautta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on valtiovarainministeriölle tekemässään aloitteessa katsonut, että bonusten nykyisessä verotuskäytännössä on kyse perusteettomasta verotuesta, joka vääristää kilpailua. Aloitteen mukaan ongelmallinen verotuki, joka kohdistuu vain yhteen toimijaan, muodostuu Verohallinnon bonusten verotusta koskevasta ohjeesta. Verohallinnon ohjeistus kuitenkin vastaa keskusverolautakunnan viimeisintä asiaa koskenutta ratkaisua. Keskusverolautakunta katsoi ratkaisussaan KVL 47/2011, että tilanteessa, jossa pankki määritteli ja valitsi bonusten käyttökohteet eikä niiden käyttö määräytynyt asiakkaan valintaoikeuden perusteella, bonuksia oli pidettävä yhtiöryhmä Y:n asiakkaalleen myöntämänä tavanomaisena alennuksena, josta ei syntynyt A:lle veronalaista etua. Kyseisessä ratkaisussa bonusten käyttökohteita olivat oman pankin palvelumaksujen lisäksi F Oy:n vakuutusmaksut, E Oy:n hallinnoimien rahastojen kertamerkintöjen ja jatkuvien rahastomerkintöjen palkkiot, I-vakuutusyhtiön luottotakausmaksu ja kuukausimaksu sekä J-yhtiöiden palkkioiden maksu. Kyseisessä tapauksessa ei ollut merkitystä sillä, että pankkipalveluista kertyneitä bonuksia käytettiin muun muassa samaan yritysryhmään kuuluvan yhtiön vakuutusmaksujen maksamiseen. Verohallinnon ohje ei näin ollen sisällä keskusverolautakunnan ratkaisusta poikkeavaa tulkintaa, vaan se vastaa kyseistä keskusverolautakunnan ratkaisua.

Bonusten verotuksen taustalla oleva lainsäädäntö ja verotuskäytäntö ovat samat kaikille toimijoille sekä bonusjärjestelmille ja muille vastaaville hyvityksille ja alennuksille. Verotuksessa ei siten tällä hetkellä ole mitään tietylle yhdelle toimijalle kohdennettua bonusten verotukseen perustuvaa verotukea eikä bonusten verotukseen tällä hetkellä sisälly varsinaisia verotuksellisia ongelmia. Verotuksella on kuitenkin osaltaan mahdollista vaikuttaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston aloitteessa esiin nostamiin kilpailuhaittoihin. Aloitteen perusteella nykyisessä käytännössä ongelmalliseksi nähdään ennen kaikkea se, että bonuksia voi verovapaasti käyttää myös muihin palvelumaksuihin ja palveluihin kuin mistä bonukset ovat kertyneet. Lähinnä ongelman muodostaa se, että asuntolainoista kertyy suuret bonukset ja ne voidaan käyttää suoraan vakuutusmaksuihin. Vakuutusala muodostaa oman kilpaillun toimialansa. Koska käyttämättömiäkään bonuksia ei voi nostaa rahana, asuntolaina-asiakkaan on kannattavaa ottaa vakuutukset saman yhtiöryhmän vakuutusyhtiöstä, jotta bonukset tulisivat täysimääräisesti hyödynnettyä.

Koska bonusten nykyinen verotuskäytäntö pohjautuu korkeimman hallinto-oikeuden ja keskusverolautakunnan ratkaisuiden pohjalta muodostuneeseen vakiintuneeseen verotuskäytäntöön, verotuskäytäntöä ei ole perusteltua muuttaa Verohallinnon ohjeistuksella. Muutokset verotukseen on siten tehtävä lainsäädäntötoimin.

3 Tavoitteet

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on uudistaa finanssialan asiakasbonusten ja muiden vastaavien etujen verotuskäytänteet ja näin vastata verotuksen osalta Kilpailu- ja kuluttajaviraston esiin nostamiin kilpailuhaittoihin. Verotuksella ei voida suoraan vaikuttaa siihen, minkälaisia asiakasetuohjelmia yrityksillä on, mutta verotuksella voidaan vaikuttaa siihen, missä tilanteessa erilaiset rahanarvoiset edut ovat veronalaista tuloa ja missä tilanteessa ne ovat verovapaita asiakasalennuksia. Tavoitteena on myös tiivistää pääomatulojen veropohjaa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Tuloverolaissa ei tällä hetkellä ole erityisiä säännöksiä finanssialan yritysten myöntämien asiakashyvitysten tai muiden vastaavien asiakkuuteen perustuvien rahanarvoisten etujen verotuksellisesta kohtelusta. Kyseisten erien verotus perustuu tuloverolain yleisiin säännöksiin ja vakiintuneeseen oikeus- ja verotuskäytäntöön. Hallitusohjelma sisältää kirjauksen, jonka mukaan finanssialan bonusten verotuskäytänteet uudistetaan. Kirjauksen taustalla on Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemä aloite pankki- ja vakuutusalan yritysten myöntämien bonusten verosääntelyn täsmentämisestä. Hallitusohjelman kirjaukseen ja sen taustalla olevaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston aloitteeseen perustuen tuloverolakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös finanssialan yritysten myöntämien asiakashyvitysten ja muiden vastaavien asiakkuuteen perustuvien rahanarvoisten etujen verotuksellisesta kohtelusta.

Ehdotetussa säännöksessä säädettäisiin siitä, minkä erien määrän tai arvon perusteella kertyviä etuja pidettäisiin veronalaisena pääomatulona. Lisäksi säädettäisiin siitä, missä tilanteessa lähtökohtaisesti veronalaiseksi eduksi katsottavia etuja pidettäisiin kuitenkin verovapaina asiakasalennuksina. Ehdotetun säännöksen mukaan asiakasbonus, -hyvitys, -alennus tai muu vastaava asiakkuuteen perustuva rahanarvoinen etu olisi veronalaista pääomatuloa, jos etu muodostuisi tai sen määrä kertyisi luottojen, talletusten tai säännöksessä määriteltyjen sijoitusten määrän tai arvon perusteella. Kyseisten erien perusteella kertyviä etuja voidaan pitää luonteeltaan pääoman tai sijoitusten tuottoon verrattavina erinä, jolloin niitä on perusteltua pitää verotuksessa veronalaisena pääomatulona. Verotuksessa ei olisi merkitystä sillä, missä muodossa rahanarvoinen etu annettaisiin. Olennaista arvioinnissa olisi se, muodostuisiko tai kertyisikö etu säännöksessä mainittujen erien määrän tai arvon perusteella.

Finanssialan yritykset myöntävät asiakkailleen erilaisia asiakkuuteen perustuvia etuja ja alennuksia, jotka voivat perustua asiakkuuden laajuuteen tai esimerkiksi luottojen tai talletusten määrään. Esimerkiksi pankkipalveluista perittävät asiakasmaksut sekä muut pankki- ja sijoituspalveluihin liittyvät asiakasmaksut voivat olla erisuuruisia riippuen asiakkaan luottojen, talletusten tai sijoitusten määrästä. On perusteltua, että myös finanssialan yritykset voivat myöntää erilaisia hyvityksiä, alennuksia ja muita vastaavia etuja asiakkaan asiointivolyymien perusteella ilman, että ne katsottaisiin kaikissa tilanteissa saajansa veronalaiseksi eduksi. Tämän johdosta ehdotetaan säädettäväksi myös siitä, missä tilanteissa luottojen, talletusten tai säännöksessä määriteltyjen sijoitusten määrän tai arvon perusteella kertyvät edut olisivat verovapaina asiakasalennuksena pidettäviä erinä.

Säännöksessä määriteltyjen erien perusteella kertyvät asiakasedut olisivat verovapaata tuloa siltä osin, kun etu käytettäisiin tai se kohdistuisi luottoihin, talletuksiin tai säännöksessä määriteltyihin sijoituksiin liittyviin yksityistalouden palveluihin, palvelumaksuihin tai luoton korkoihin. Lisäksi edellytyksenä olisi, että etua ei makseta rahana tai siihen verrattavalla tavalla eikä asiakas voisi vaikuttaa edun käyttökohteeseen. Edut olisivat siten verovapaita siltä osin, kun ne

käytettäisiin tai etu kohdistuisi samojen erien perusteella määräytyviin palvelumaksuihin tai lainan korkoihin, kuin mistä etu on kertynyt. Lähtökohtaisesti veronlainen etu olisi siten verovapaa asiakasalennus esimerkiksi silloin, kun etu annetaan pankkiasiointiin tai sijoituksiin liittyvinä alennettuina palvelumaksuina tai lainan korkona. Jos etu annettaisiin esimerkiksi bonuspisteinä, bonuksia voisi käyttää verovapaasti vastaaviin palvelumaksuihin tai lainan korkoihin. Veronalaista tuloa muodostuisi puolestaan siltä osin, kun etu kertyisi lainojen, talletusten tai säännöksessä määriteltyjen sijoitusten perusteella ja se käytettäisiin muihin eriin kuin mistä etua kertyy. Näin ollen lainojen, talletusten tai sijoitusten perusteella kertyviä esimerkiksi bonuksina myönnettäviä etuja ei voisi käyttää verovapaasti esimerkiksi vahinkovakuutusmaksujen maksuihin. Tämä olisi myös merkittävin muutos nykyiseen verotuskäytäntöön verrattuna. Siltä osin kuin etu maksettaisiin rahana tai siihen verrattavalla tavalla etu olisi aina veronalaista tuloa.

Veronalaista etua muodostuisi vain ehdotetussa säännöksessä mainittujen erien perusteella kertyvistä eduista. Esimerkiksi vähittäiskaupassa itse maksettujen yksityistalouden ostojen perusteella kertyvät bonukset, hyvitykset, alennukset ja muut vastaavat edut olisivat jatkossakin verovapaita hyvityksiä. Näiden hyvitysten kohdalla kyse on yksityistalouden ostojen perusteella jälkikäteen annetuista alennuksista. Kyseiset hyvitykset kertyvät elantomenojen hankinnasta, joten ne näin ollen eroavat lainojen, talletusten ja sijoitusten perusteella kertyvistä eduista. Myöskään vahinkovakuutusten ja muiden vakuutusten kuin säännöksessä mainittujen sijoitus-sidonnaisten vakuutusten perusteella muodostuvia etuja ei pidettäisi veronalaisena tulona. Näidenkin kohdalla kyse on luonteeltaan tietyn vakuutustuotteen ostamisesta ja sen perusteella kertyvästä jälkikäteen myönnettävästä alennuksesta eikä varallisuuden perusteella kertyvästä tulosta.

Veronalaista etua ei muodostuisi myöskään pelkästään asiakkuuteen tai omistajuuteen perustuvista asiakaseduista. Jos kuitenkin esimerkiksi jokin lisähyvitys, -bonus, -alennusprosentti tai muu vastaava rahan arvoinen etu kertyisi luottojen, talletusten tai säännöksessä mainittujen sijoitusten määrän tai arvon perusteella eikä se kohdistuisi samojen erien perusteella määräytyviin palvelumaksuihin tai lainan korkoihin, olisi etu veronalaista tuloa.

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloista niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneet menot. Tässä esityksessä tarkoitettujen asiakasetujen kohdalla veronalaisen edun katsottaisiin nykyiseen tapaan muodostuvan silloin, kun etu käytetään. Esimerkiksi bonuspisteinä myönnettävästä edusta muodostuisi veronalaista tuloa siinä vaiheessa, kun bonuksia käytetään. Esimerkiksi pankille maksetut palvelumaksut, lainan nostoon liittyvät kulut tai lainan korot eivät olisi välittömästi tämän tulon hankkimisesta johtuneita vähennyskelpoisia menoja, vaikka etu kertyisikin säästöjen, sijoitusten tai lainojen perusteella.

Veronalaisen edun maksajalla olisi normaali ennakonpidätyksen toimittamisvelvollisuus ja velvollisuus edun ilmoittamiseen. Ehdotetussa säännöksessä pääomatulona verotettavat edut ilmoitettaisiin vuosi-ilmoituksella, kuten nykyisinkin vastaavat veronalaiset edut. Jos etua ei maksettaisi osaksikaan rahana, ennakonpidätystä ei voisi toimittaa. Tällä ei olisi kuitenkaan vaikutusta tulon veronalaisuuteen. Tulosta olisi annettava vuosi-ilmoitus myös näissä tapauksissa.

Työ- tai virkasuhteen perusteella saatujen hyvitysten ja muiden etujen verotukseen ei ehdoteta muutoksia. Nämä olisivat edelleen veronalaista ansiotuloa tuloverolain yleisten säännösten mukaisesti. Asiakkuuteen perustuvien etujen osalta työntekijäasiakkaita kohdeltaisiin vastaavalla tavalla kuin muitakin asiakkaita. Elinkeinotoimintaan, maa- ja metsätalouteen tai muuhun tulonhankkimistoimintaan liittyvät hyvitykset säilyisivät veronalaisena tulona.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu sääntely koskisi yhdenmukaisesti kaikkia finanssialan yrityksiä. Ehdotettujen muutosten kannalta taloudellisilta vaikutuksiltaan merkittävimmän asiakasetuohjelman voidaan arvioida olevan OP Ryhmän bonusjärjestelmä. Tilinpäätöstietojen perusteella voidaan arvioida, että vuonna 2023 OP Ryhmä arvioi jakavansa bonuksia noin 280 miljoonaa euroa. Näistä bonuksista noin 49 prosenttia, eli noin 137 miljoonaa euroa, käytettäisiin pankki- ja varallisuudenhoitopalveluihin, kun taas noin 51 prosenttia, eli 144 miljoonaa euroa, suunnattaisiin vahinkovakuutustuotteiden vakuutusmaksuihin.

Muutettaessa bonusten verotuskohtelua tulisi verotuottovaikutus riippumaan siitä, miten bonusohjelmia muokattaisiin muutoksen jälkeen. Jos bonusohjelmia muokattaisiin siten, että niistä ei muutoksen jälkeenkään muodostuisi verotettavaa tuloa, toimenpiteellä ei olisi tuloveroja lisäävää vaikutusta. Toisaalta, jos bonusohjelmia ei muutettaisi ja niitä käytettäisiin nykyiseen tapaan, toimenpide lisäisi tuloveroja. Mikäli bonusohjelmia muokattaisiin, voisi toimenpiteellä olla myös verotuloja pienentävä vaikutus.

Jos muutoksen myötä vakuutustuotteiden vakuutusmaksuihin käytetyistä bonuksista muodostuisi verotettavaa pääomatuloa ja muutos ei vaikuttaisi vakuutustuotteiden kysyntään, olisi muutoksen verotuottoja lisäävä vaikutus noin 43 miljoonaa euroa. Toisaalta, jos nykyisen bonuskäytännön sijaan finanssiala alentaisi vakuutustuotteiden vakuutusmaksuja bonusten määrää vastaavasti, pienentäisi muutos vakuutusmaksuveron tuottoa noin 35 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi muutos vähentäisi vakuutusyhtiöiden yhteisöveron tuottoa arviolta noin 29 miljoonaa euroa ja vastaavasti kasvattaisi pankkisektorin yhteisöveroa vastaavalla summalla, koska bonukset eivät enää pienentäisi pankkisektorin tulosta. Yhteenvetona voidaan todeta, että muutoksen potentiaalinen vaikutus verotuottoihin voisi olla välillä -35 – +43 miljoonaa euroa eri oleuksista riippuen.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että ehdotettujen muutosten vaikutukset verotuloihin riippuvat olennaisesti siitä, minkälaisia asiakasetuohjelmia finanssialan yrityksillä olisi käytössä muutoksen voimaantulon jälkeen. Muutoksella voisi olla verotuloja kasvattava vaikutus, verotuloja alentava vaikutus tai neutraali vaikutus. Koska vaikutukset riippuisivat olennaisesti asiakasetuohjelmien rakenteesta, joista yritykset itse päättävät, tarkkoja euromääräisiä arvioita ei pystytä esittämään. Näin ollen kokonaisuutena arvioituna ja todennäköiset käyttäytymisvaihtelut huomioiden ehdotettujen muutosten kokonaisvaikutukset verotuottoihin arvioidaan vähäisiksi.

4.2.2 Vaikutukset kotitalouksille

Ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutuksia niille kotitalouksille, joille myönnetään sellaisia rahanarvoisia asiakasetuja, jotka kertyvät luottojen, talletusten tai sijoitusten määrän tai arvon perusteella, ja jotka kohdentuvat muihin palveluihin ja palvelumaksuihin kuin mistä ne ovat kertyneet. Esimerkiksi OP ryhmä myöntää Osuuspankkien omistaja-asiakkaille OP-bonuksia. Osuuspankkien omistaja-asiakkaina on noin 2,1 miljoonaa henkilöä. Vuonna 2022 OP-bonuksia kertyi keskimäärin 102 euroa henkeä kohden.

Vaikutukset kotitalouksille olisivat riippuvaisia siitä, minkälaisia asiakasetuohjelmia yrityksillä jatkossa olisi. Koska vaikutus riippuu asiakasetuohjelmien sisällöstä, ehdotettujen muutosten

vaikutuksia kotitalouksille on vaikea arvioida. Nykyisin verovapaa etu voisi muuttua veronalaiseksi pääomatuloksi joko kokonaan tai osittain, jolloin se pienentäisi edusta kotitaloudelle tulevaa hyötyä. Jos yritykset muokkaisivat asiakasetuohjelmia siten, että niistä ei jatkosakaan muodostuisi veronalaista tuloa, kotitalouksien saaman edun taso voisi pysyä samana, mutta se saattaisi kohdentua eri tavalla.

4.2.3 Vaikutukset yrityksille

Ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutusta kaikkiin niihin yrityksiin, jotka myöntävät sellaisia rahanarvoisia asiakasetuja, jotka kertyvät luottojen, talletusten tai sijoitusten määrän tai arvon perusteella, ja jotka kohdentuvat muihin palveluihin ja palvelumaksuihin kuin mistä ne ovat kertyneet. Merkittävin tämän tyyppinen asiakasetuohjelma voidaan arvioida olevan OP ryhmän bonusjärjestelmä, joten myös muutosten välittömien vaikutusten voidaan arvioida kohdistuvan suurelta osin OP ryhmään. Ehdotettu sääntely koskisi kuitenkin yhdenmukaisesti kaikkia yrityksiä ja niiden asiakasetuohjelmia.

Jos yritykset maksaisivat kyseisiä etuja jatkossa veronalaisena pääomatulona, edellyttäisi se ennakonpidätyksen toimittamista ja vuosi-ilmoituksen antamista veronalaisista eduista. Tämä voisi lisätä yritysten hallinnollista taakkaa jonkin verran.

Ehdotetulla muutoksella poistettaisiin mahdollisuus kohdistaa luottojen, talletusten tai sijoitusten määrän tai arvon perusteella kertyviä etuja verovapaasti muihin palveluihin ja palvelumaksuihin kuin mistä ne ovat kertyneet. Edellä mainittuja etuja ei voisi siis enää käyttää verovapaasti esimerkiksi suoraan vahinkovakuutusmaksuihin. Tämän voidaan katsoa parantavan vakuutusmarkkinoiden kilpailuneutraliteettia ja vastaavan verotuksen osalta Kilpailu- ja kuluttajaviraston esiin tuomiin kilpailuoikeudellisiin haasteisiin. Verotuksella ei kuitenkaan voida välittömästi määrittää sitä, minkälaisia asiakasetuohjelmia yrityksillä on käytössä. On siten mahdollista, että kyseisiä etuja kohdistetaan jatkossakin myös vakuutusmaksuihin. Tällöin ne olisivat kuitenkin veronalaista pääomatuloa ja näin ollen etu olisi lähtökohtaisesti pienempi. Ehdotetulla muutoksella voidaan arvioida olevan positiivisia vaikutuksia vakuutusmarkkinoiden kilpailuneutraliteettiin.

4.2.4 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ainakin alkuvaiheessa muutos lisäisi Verohallinnon neuvontarvetta jonkin verran ja todennäköisesti myös asiakasyhteydenotot Verohallintoon lisääntyisivät jonkin verran. Muutos edellyttäisi Verohallinnon ohjeiden päivittämistä.

Ehdotetulla muutoksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Verohallinnon tietojärjestelmiin.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kilpailu- ja kuluttajavirasto ehdottaa aloitteessaan pankki- ja vakuutusalan yritysten myöntämien bonusten verosääntelyn täsmentämistä siten, että tällä hetkellä sovellettavan tulkinnan aiheuttama perusteeton ja kilpailua vääristävä verotuki poistuisi.

Nykyisen käytännön muuttamisessa yksi toteuttamisvaihtoehto voisi olla se, että kaikki luottojen, talletusten, sijoitusten, vakuutusten ja muiden vastaavien erien perusteella kertyvät hyvitykset ja muut rahanarvoiset edut säädettäisiin kokonaan veronalaiseksi pääomatuloksi eikä niitä enää katsottaisi missään tilanteessa verovapaaksi asiakasalennukseksi. On kuitenkin perusteltua, että myös finanssialan yritykset voivat myöntää asiointivolyymien perusteella erilaisia

hyvityksiä, alennuksia ja muita vastaavia etuja ilman, että ne katsottaisiin kaikissa tilanteissa saajansa veronalaiseksi eduksi. Tämän johdosta valmistelussa on lähdetty siitä, että luottojen, talletusten ja sijoitusten perusteella kertyvät hyvitykset ja muut rahanarvoiset edut voisivat olla tietyissä tilanteissa verovapaita asiakasalennuksia.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston aloitteen perusteella nykyisessä verotuskäytännössä ongelmallista on ennen kaikkea se, että bonuksia voi verovapaasti käyttää myös muihin palvelumaksuihin ja palveluihin kuin mistä bonukset ovat kertyneet. Erityisesti ongelman muodostaa se, että luottoista ja sijoituksista kertyy suuret bonukset ja ne voidaan käyttää suoraan vahinkovakuutusmaksuihin. Vakuutus tuotteille on olemassa erilliset markkinat, joilla toimii useita pelkästään näitä tuotteita tarjoavia yrityksiä. Yhtenä ratkaisuvaihtoehtona tähän ongelmaan voisi olla se, että bonuksia, hyvityksiä, alennuksia ja muita vastaavia etuja pidettäisiin verovapaina silloin, kun ne käytetään saman yhtiön palvelumaksuihin ja palveluihin. Finanssialan yrityksillä voi kuitenkin olla erilaisia yhtiörakenteita ja toisiaan tukevia toimintoja sijoitettuna erillisiin yhtiöihin. Yhtiökohtaisella tarkastelulla voisi siten olla tarpeettomia vaikutuksia siihen minkälaisessa toimintamuodossa toimintaa olisi liiketaloudellisesti tarkoituksenmukaista harjoittaa. Myös asiakkaille voisi olla hankalaa arvioida konsernirakenteessa toimivan yhtiön kohdalla minkä erillisen yhtiön toiminnasta etu kertyy ja käytetäänkö etu nimenomaan saman yhtiön palvelumaksuihin ja palveluihin. Asiakkaalle voisi siten olla hankalaa itse arvioida, olisiko hänen etu veronalaista pääomatuloa vai verovapaa asiakasalennus. Toinen vaihtoehto voisi olla toimialakohtainen tarkastelu, jossa bonukset ja muut hyvitykset olisivat edelleen verovapaita, jos ne käytettäisiin saman toimialan palvelumaksuihin ja palveluihin, kuin mistä ne ovat kertyneet. Toimialakohtainen tarkastelu edellyttäisi kuitenkin toimialojen tarkkarajaisia määrittämistä, mikä voisi olla haastavaa.

Sääntelyyn sisältyvien määritelmien tulisi olla riittävän tarkkarajaisia, jotta sääntely olisi selkeää, ymmärrettävää ja ennakoitavaa niin yrityksille kuin asiakkaillekin. Valmistelussa päädyttiin ehdottamaan ratkaisua, jossa määriteltäisiin tietyt erät, joiden perusteella kertyvät edut olisivat lähtökohtaisesti veronalaista pääomatuloa. Lisäksi säädettäisiin siitä, missä tilanteissa kyseiset hyvitykset ja muut vastaavat edut katsottaisiin verovapaiksi asiakasalennuksiksi.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Tuloverolaki

53 c § Luottojen, talletusten ja sijoitusten perusteella kertyvät asiakasedut. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 53 c §, jossa säädettäisiin luottojen, talletusten ja sijoitusten perusteella kertyvien erilaisten rahanarvoisten asiakasetujen tuloverotuksellisesta kohtelusta. Pykälän 1 momentin mukaan luonnollisen henkilön veronalaista pääomatuloa olisi asiakasbonus, -hyvitys, -alennus tai muu vastaava asiakkuuteen perustuva rahanarvoinen etu, jos etu kertyy tai sen määrä muodostuu yksityistalouden luottojen, talletusten, sijoitusten, sijoitusvakuutusten, vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tai kapitalisaatiosopimusten määrän tai arvon perusteella. Veronalaisuutta arvioitaessa olennaista olisi, että rahanarvoinen etu kertyisi tai sen määrä muodostuisi säännöksessä määriteltyjen erien määrän tai arvon perusteella. Sillä missä muodossa rahanarvoinen etu myönnettäisiin, ei olisi merkitystä arvioitaessa edun veronalaisuutta. Veronalaista pääomatuloa voisi siten olla asiakasbonus, -hyvitys, -alennus tai muu vastaava asiakkuuteen perustuva rahanarvoinen etu.

Edun katsottaisiin kertyvän tai sen määrän muodostuvan säännöksessä mainittujen erien perusteella, jos edun saamisen edellytyksenä olisi se, että henkilöllä tulee olla mainittuja eria, ja että edun suuruus kertyy tai määräytyy kyseisten erien arvon tai määrän perusteella. Tämä olisi todehtavissa esimerkiksi yhtiön asiakasetuohjelman säännöistä tai esitteestä. Jos esimerkiksi bonuspisteitä kertyisi luottojen, talletusten tai säännöksessä mainittujen sijoitusten määrän tai arvon perusteella, kyse olisi veronalaisesta pääomatulosta.

Veronalaista tuloa ei muodostuisi pelkästään asiakkuuteen perustuvista eduista. Esimerkiksi pelkästään asiakkuuteen perustuvat erilaiset keskittämisalennukset eivät jatkossakaan muodostaisi veronalaista etua. Asiakkuuteen perustuvaksi eduksi katsottaisiin myös esimerkiksi tietyille asiakasryhmälle, kuten esimerkiksi asuntolaina-asiakkaille, myönnettävät edut sekä henkilökohtaisten neuvotteluiden perusteella asiakkaille myönnettävät yksilölliset asiakaskohtaiset alennukset. Myöskään pelkästään yrityksen omistajuuteen perustuvat asiakasedut eivät muodostaisi veronalaista tuloa. Näin ollen osuuskuntamuotoisen yrityksen omistaja-asiakkaille tai osakeyhtiömuotoisen yrityksen osakkeen omistajille pelkästään omistajuuden perusteella myönnettävät asiakasedut olisivat verovapaata tuloa. Jos kuitenkin esimerkiksi jokin lisähyvitys, -bonus, -alennus tai muu vastaava rahan arvoinen etu kertyisi tai määräytyisi luottojen, talletusten tai säännöksessä mainittujen sijoitusten määrän tai arvon perusteella, etu olisi veronalaista pääomatuloa.

Sijoituksilla tarkoitettaisiin sijoitustuotteita, joita yritys tarjoaa sijoituspalvelulain (747/2012) mukaisen toimiluvan perusteella. Näitä ovat muun muassa erilaiset sijoitusrahastot ja osakesijoituksiin perustuvat sijoitustuotteet. Sijoitusvakuutuksilla, vakuutusmuotoisilla sijoitustuotteilla ja kapitalisaatiosopimuksilla tarkoitettaisiin vakuutuslainsäädännössä (543/1994) tarkoitettuja sijoitusvakuutuksia, vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita ja kapitalisaatiosopimuksia. Näissä tuotteissa on kyse säästämisen ja sijoittamisen muodosta, jossa vakuutuslainsäädännön sisälle valitaan erilaisia sijoituskohteita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, missä tilanteissa 1 momentissa tarkoitettujen luottojen, talletusten tai sijoitusten perusteella kertyviä etuja pidettäisiin kuitenkin verovapaina asiakasalennuksina. Säännöksen 1 kohdan mukaan 1 momentissa tarkoitettu etu olisi verovapaata tuloa siltä osin, kun etu käytettäisiin tai se kohdistuisi 1 momentissa mainittuihin eriin liittyviin palveluihin, palvelumaksuihin tai luoton korkoihin. Luottojen, talletusten ja 1 momentissa tarkoitettujen sijoitusten määrän tai arvon perusteella kertyvät edut olisivat siten verovapaita asiakasalennuksia, jos ne käytettäisiin tai etu kohdistuisi samojen erien perusteella määräytyviin palveluihin, palvelumaksuihin tai 1 momentissa tarkoitettujen luottojen korkoihin. Jos 1 momentissa määritelty etu annettaisiin esimerkiksi bonuspisteinä tai vastaavina etuina, niiden käyttökohteina voisi olla ilman veroseuraamuksia edellä mainitut palvelumaksut tai velan korot. Jos taas 1 momentin mukaan veronalaiseksi eduksi katsottavia bonuspisteitä käytettäisiin muihin palveluihin tai maksuihin, kuten esimerkiksi vahinkovakuutusten maksuihin, kyse olisi tältä osin veronalaisesta edusta. Pykälän 1 momentissa tarkoitettujen erien määrän tai arvon perusteella voitaisiin antaa verovapaasti myös esimerkiksi alempia pankkipalvelumaksuja, luoton nostopalkkioita, sijoitusten merkintäpalkkioita tai henkilökohtaista pankki- ja sijoitusneuvontaa. Myös velan korko voisi riippua 1 momentissa mainituista eristä ja niiden määrästä.

Myös luottokorttiin liittyvässä palvelumaksussa olisi kyse pankkipalvelua koskevasta palvelumaksusta, joten esimerkiksi bonuspisteitä ja muita hyvityksiä voisi käyttää luottokorttien palvelumaksuihin. Luottokortit itsessään sisältävät monesti erilaisia etuja kuten esimerkiksi matkakavakuutuksia, tuoteturvia tai maksuttomia käyntejä lentokenttä-loungessa. Luottokortin sisältämät edut itsessään eivät vaikuttaisi luottokortin palvelumaksun luonteeseen pankkipalvelumaksuna. Jos luottokortin sisältämät edut kuitenkin määräytyisivät säännöksessä tarkoitettujen

luottojen, talletusten tai sijoitusten perusteella, kyse olisi tältä osin veronalaisesta edusta. Luottokortilla velaksi tehtyjen ostojen perusteella saatuja hyvityksiä ja muita etuja ei pidettäisi luottojen perusteella saatuina etuina. Jos taas hyvitys tai muu etu muodostuisi luottokorttivelan perusteella, kyse olisi luoton perusteella saadusta edusta.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin verovapaan asiakasedun edellytykseksi lisäksi se, että etua ei makseta rahana tai siihen verrattavalla tavalla eikä asiakas voisi vaikuttaa edun käyttökohteeseen. Siltä osin kun 1 momentissa tarkoitettu etu maksettaisiin rahana tai esimerkiksi lahjakorttina olisi etu aina veronalaista tuloa. Myös asiakkaan mahdollisuus valita edun käyttökohteeksi johtaisi edun veronalaisuuteen. Asiakas ei näin ollen voisi esimerkiksi valita sitä, mihin kohteisiin hänen bonuspisteensä tai alennuksensa kohdistettaisiin. Asiakas ei voisi myöskään valita käyttäisikö hän bonukset tai muut edut 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin palveluihin, palvelumaksuihin vai luoton korkoihin, vaan edut tulisi kohdistaa näille etuohjelmassa ennalta määriteltyjen sääntöjen mukaisessa järjestyksessä.

Säännöksen 1 momentissa määritellyt edut olisivat verovapaita siltä osin kuin ne täyttävät 2 momentin edellytykset. Samassa asiakasetuohjelmassa voisi siten olla veronalaisia etuja ja verovapaita etuja. Jos esimerkiksi bonuspisteinä myönnettäviä 1 momentin mukaisia etuja käytettäisiin osin 1 momentissa mainittuihin eriin liittyviin palveluihin, palvelumaksuihin tai luoton korkoihin ja osin esimerkiksi vahinkovakuutusmaksuihin, olisi veronalaista pääomatuloa vain vahinkovakuutusmaksuihin käytettävä osa. Myös jos etuja jäisi käyttämättä, voitaisiin käyttämättä jäänyt etu maksaa rahana ja vain rahana maksettava osuus olisi veronalaista pääomatuloa.

8 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2025 alusta ja lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2025 verotuksessa.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään tuloverolakiin (1535/1992) uusi 53 c § seuraavasti:

Muut pääomatulot

53 c §

Luottojen, talletusten ja sijoitusten perusteella kertyvät asiakasedut

Luonnollisen henkilön veronalaista pääomatuloa on asiakasbonus, -hyvitys, -alennus tai muu vastaava asiakkuuteen perustuva rahanarvoinen etu, jos etu kertyy tai sen määrä muodostuu yksityistalouden luottojen, talletusten, sijoitusten, sijoitusvakuutusten, vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tai kapitalisaatiosopimusten määrän tai arvon perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu etu on kuitenkin verovapaata tuloa siltä osin, kun:

- 1) etu käytetään tai se kohdistuu 1 momentissa mainittuihin eriin liittyviin palveluihin, palvelumaksuihin tai luoton korkoihin; ja
- 2) etua ei makseta rahana tai siihen verrattavalla tavalla eikä asiakas voi vaikuttaa edun käyttökohteeseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä

Pääministeri

Valtiovarainministeri